

Werken aan beginnende geletterdheid bij kleuters (letterkennis)

Onderwijsvorm	Kleuteronderwijs
Bouwsteen	 Bouwsteen 4 Schriftelijke vaardigheden: ga voor een vroege start en blijf inzetten op technisch lezen en leesbegrip
Aanbeveling	4.1 Bereid leerlingen vroeg genoeg voor op het leren lezen

Achtergrond

Verschillende studies tonen aan dat het belangrijk is om vroeg genoeg in te zetten op de vaardigheden die het leren lezen ondersteunen, in het bijzonder voor kinderen met een risico op leesmoelijkheden. Deze preventieve aanpak helpt om latere leesproblemen te voorkomen of ernstigere problemen bij risicolezers tegen te gaan. Daarnaast versterkt een vroege aandacht voor beginnende geletterdheid ook de mondelinge taal.

Beschrijving

Klankbewustzijn en **letterkennis** blijken belangrijke voorspellers voor de latere leesvaardigheid. Vroeg hierop inzetten is van belang, zeker bij risicolezers. Maar hoe pak je dit aan op een manier die past bij **jonge kinderen**? Op basis van effectieve buitenlandse taaltrajecten en praktijkvoorbeelden geven we enkele concrete tips om met kleuters aan letterkennis te werken en tegelijk het inzicht in geschreven taal te versterken:

- Creëer een **rijke geletterde omgeving** in je klas met veel letters en geschreven teksten. Zo zorg je ervoor dat de kleuters veelvuldig met letters in aanraking komen:
  - Zet op woordenschatkaartjes telkens ook het woord (met het lidwoord erbij voor zelfstandige naamwoorden);
  - Zorg voor een gevarieerd aanbod boeken in de klas;
  - Varieer in lettervormen: kies leesletters wanneer kleuters de woorden willen kopiëren en anders hoofdletters, verbonden schrift of leesletters.
- Vestig de aandacht van de kleuters regelmatig ook **expliciet** op letters en woorden:
  - Vertrek vanuit de namen van de kleuters in je klas. Maak **naamkaartjes** en sta samen met de kinderen stil bij de eerste letter van hun naam.
Bijvoorbeeld:
Op dit kaartje staat de naam van Sara. Haar naam begint met de letter 's' [spreek uit als de klank en niet de alfabetnaam]. Sara, kan je de letter 's' aanwijzen in je naam? Wie heeft nog een naam die begint met een 's'? Kan je het kaartje vinden?

In een latere fase kan je de naamkaartjes ook gebruiken als opstapje naar korte en lange woorden, enz.;

- Integreer deze naamkaartjes in **verschillende activiteiten** en **dagelijkse routines**. In het thema supermarkt of gezonde voeding kan je de kinderen bijvoorbeeld vragen om verpakkingen mee te brengen van thuis. Vertrek vanuit de naamkaartjes van de kinderen en laat hen vervolgens de materialen met opschriften in verschillende talen onderzoeken.
Zie je op het drankkarton van Aleksander ook de letter 'a' [spreek uit als de klank en niet de alfabetnaam]?:
- Laat de kinderen tijdens het **voorleesmoment** op de cover van het boek aanwijzen waar de titel staat, het aantal woorden in de titel tellen, korte en lange woorden aanwijzen, enz.
- Schenk ook aandacht aan de **vorm** van letters;
- **Schrijf** regelmatig **zichtbaar** voor de kleuters, vertel erbij waarom je iets opschrijft (bijvoorbeeld om niet te vergeten) en lees voor wat je geschreven hebt:
  - Speel tijdens het rollenspel mee, bijvoorbeeld in de huishoek en zoek een recept of schrijf een boodschappenlijstje;
  - Vraag de kleuters een verhaal bij hun tekening te vertellen en schrijf op wat ze zeggen.
- Stimuleer de kinderen om **zelf te experimenteren** met schrijven:
  - Vraag tijdens het rollenspel (zie hierboven) de kinderen om iets toe te voegen aan wat jij reeds schreef (bijv. het boodschappenlijstje);
  - Laat de kleuters zelf een verhaal schrijven bij hun tekening;
  - Laat de kleuters een brief schrijven naar elkaar.
- **Combineer** werken aan letterkennis met aandacht voor **klankbewustzijn**.

Bekijk zeker ook

Werken aan beginnende geletterdheid bij kleuters (klankbewustzijn)

Bron

- Bleses, D., Hojen, A., Dale, P. S., Justice, L. M., Dybdal, L., Piasta, S., Markussen-Brown, J., Kjaerbaek, L., & Haghish, E. F. (2018). Effective language and literacy instruction: Evaluating the importance of scripting and group size components. *Early Childhood Research Quarterly*, 42, 256–269. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2017.10.002>
- Trioen, M., Taelman, H., Geudens, A., Schraeyen, K., Missinne, L., Casteleyn, J., Simons, M., Smits, T.F.H. (2021). *De schijnwerper op taal. Taalintegratie voor leerlingen die daar extra nood aan hebben*. Universiteit Antwerpen. www.taaltrajecten.be